

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Tussenevaluatie Bodem- en waterprogramma
Datum	04-03-2025
Documentnummer	UTSP-1399819799-11299
Van	Janne Klein Ikkink
Telefoonnummer	+31641798483
E-mailadres	janne.klein.ikkink@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	LLO
Team	WEB
Portefeuillehouder	Bakker
Bijlage	Tussenevaluatie Bodem- en waterprogramma

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie/samenvatting:

Wij bieden u de tussenevaluatie Bodem- en waterprogramma 2022-2027 (BWP) aan. Hierin staat wat goed gaat met betrekking tot het BWP en wat beter kan. Uit de tussenevaluatie blijkt dat ruim 90% van de 245 acties is uitgevoerd en we voor een aantal doelen op koers liggen. Voor een aantal doelen liggen we niet op koers, dat heeft verschillende redenen. In het rapport worden de bevindingen en conclusies nader beschreven, samen met de vervolgacties en aanbevelingen die zijn voortgekomen uit de tussenevaluatie. De resultaten van de tussenevaluatie worden gebruikt als input voor de wijziging Omgevingsvisie en wijziging Omgevingsverordening. Ook worden de resultaten gebruikt als input voor het opstellen van de opvolger van het BWP, waarmee we eind 2025 beginnen.

Inleiding:

Op 9 februari 2022 heeft u het Bodem- en waterprogramma provincie Utrecht 2022-2027 (BWP) vastgesteld. Het BWP is een 'kaderstellend beleidsprogramma' en geeft uitwerking aan de provinciale Omgevingsvisie (door u vastgesteld op 10 maart 2021). In het BWP is uitgewerkt hoe de provincie de ongeveer dertig bodem- en waterdoelen wil bereiken en welke rol of rollen de provincie hierbij inneemt. In het programma staat dat we in 2025 een tussentijdse evaluatie van het BWP zullen publiceren; deze is als bijlage bij deze brief opgenomen.

Toelichting:

Monitoring, rapportage en evaluatie zijn centrale onderdelen in de 'beleidscyclus' van de fysieke leefomgeving. Het hoofddoel van het uitvoeren van de tussenevaluatie is om te toetsen en te beoordelen of de provincie op koers ligt om de doelen van het BWP te gaan halen. Deze tussenevaluatie is een eigen evaluatie van de acties die wij als provincie hebben uitgevoerd. Het is geen evaluatie van het algehele watersysteem in de provincie Utrecht en ook geen evaluatie van hoe andere partijen bijdragen aan de doelen. Uit deze zelfevaluatie blijkt dat we niet voor alle doelen op koers liggen. In paragraaf 2.1.2 van de tussenevaluatie en in deze brief wordt verder toegelicht welke vervolgacties we gaan uitvoeren.

Een belangrijk aspect is om te leren van de bevindingen uit de tussenevaluatie en daar vervolgacties aan te koppelen om doelen die nog niet zijn behaald in 2027 alsnog te behalen. De opzet en uitgangspunten van deze tussenevaluatie zijn hierop gebaseerd. De resultaten en leerpunten worden ook gebruikt als input voor de opvolger van het BWP. Hiermee geven we invulling aan het door Provinciale Staten aangenomen initiatiefvoorstel van de werkgroep Commissie Janssen. In dit initiatiefvoorstel is opgeroepen om een impuls te geven aan het werken in de beleidscyclus.

Onlangs heeft u de Statenbrief 'Opvolging Beleidsbeoordelingen nav Werkgroep Commissie Janssen' ontvangen. In de tussenevaluatie BWP sluiten we zo goed mogelijk aan op die Statenbrief. Wat we hebben geleerd tijdens het opstellen van deze evaluatie nemen we mee in volgende evaluaties. Ook zullen we reflecteren op de vorm van deze tussenevaluatie en bespreken hoe we tussenevaluaties in de toekomst aanpakken. We zijn benieuwd naar uw reflectie op de vorm van deze tussenevaluatie.

Bevindingen in het kort:

We hebben in de tussenevaluatie gekeken naar wat goed gaat en wat beter kan. Op basis van deze bevindingen blijkt het volgende:

- In de eerste helft van de looptijd van het BWP is ruim 90% van de acties uitgevoerd of in uitvoering. Er zijn ook nieuwe stappen gezet en acties uitgevoerd die niet in het BWP stonden; de noodzaak daartoe ontstond na de start van het programma. Voorbeelden zijn de Provinciale Impuls Kaderrichtlijn Water en de uitwerking van het principe 'water en bodem sturend'.
- Voor een aantal doelen liggen we op koers en voor een aantal doelen niet. Dat we voor een aantal doelen niet op koers liggen, heeft drie redenen:
 1. Sommige doelen zijn geformuleerd als grotere maatschappelijke doelen, die niet te halen zijn binnen de looptijd van het BWP. Een voorbeeld hiervan is het doel voor het subthema verdrogingsgevoelige natuurgebieden: *een verdere bestrijding van de verdroging ten behoeve van de kwaliteitsverbetering van de grondwaterafhankelijke natuur in het NNN*.
 2. Een aantal doelen blijkt moeilijker te halen dan vooraf verwacht. Een voorbeeld is de 'drinkwateropgave': droogte, bevolkingsgroei en toenemend verbruik hebben grote impact op de drinkwatervoorziening.
 3. Er hebben ontwikkelingen plaatsgevonden die we bij de start van het BWP niet hadden voorzien. Een voorbeeld zijn de zogenaamde 'nieuwe stoffen' die worden gevonden in de bodem en in het grondwater, zoals PFAS, waarbij de problematiek veel omvangrijker is dan vooraf gedacht.
- Soms hebben we prioriteiten moeten stellen en keuzes moeten maken. Dit als gevolg van nieuwe (urgente) onderwerpen die zich aandienen, nieuwe ontwikkelingen en ook een grotere complexiteit in het bereiken van een aantal doelen dan vooraf verwacht.

In de tussenevaluatie worden de bevindingen en conclusies nader beschreven en ook de vervolgacties.

Trots op de behaalde resultaten:

We zijn trots op de behaalde resultaten tot dusver, die vaak in samenwerking met andere partijen zijn bereikt. We liggen voor een aantal doelen op koers om de doelen te gaan halen en we hebben ruim 90% van de acties uitgevoerd. Enkele resultaten die we hier graag uitlichten:

1. Met de komst van de Omgevingswet hebben gemeenten en waterschappen (een deel van) de taken op het gebied van bodem- en grondwaterverontreinigingen van de provincie overgenomen. De overdracht van deze 'bodemtaken' (die te maken hebben met vergunningverlening, toezicht en handhaving) is succesvol verlopen. Alle bodemdossiers worden digitaal centraal ontsloten en er zijn praktische afspraken gemaakt over de taakuitvoering en samenwerking.
2. Het succes van het samenwerkingsverband 'Centraal Holland', waarbinnen wordt gewerkt aan opgaves zoals zoetwaterbeschikbaarheid, verzilting en de waterkwaliteit. Door het succes worden nu vaker 'integrale' afwegingen gemaakt als er belangrijke besluiten moeten worden genomen die te maken hebben met water en/of de inrichting van de fysieke leefomgeving.
3. De lancering van het programma bewustwording drinkwaterbronnen ([Wees wijs met water, bescherm de bron! Lancering bewustwordingsprogramma | provincie Utrecht](#)). Dit programma heeft als doel om inwoners, bedrijven en mede-overheden meer bewust te maken van hoe zij kunnen bijdragen aan de bescherming van hun

eigen drinkwater. Hiermee geven we mede invulling aan het doel *schoon grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening*, zoals in ons BWP beschreven. Daarnaast hebben we flinke verbeteringen aangebracht in ons meetnet voor de grondwaterkwaliteit en de grondwaterstanden, waardoor we de veranderingen die daarin optreden goed kunnen volgen.

Vervolgprocedure/voortgang:

Op basis van de tussenevaluatie hebben we vervolgacties opgesteld voor de verdere looptijd en uitvoering van het BWP. In de resterende looptijd van het BWP werken we verder aan openstaande acties en zetten we in op het halen van zoveel mogelijk doelen. Waar mogelijk nemen we nieuwe uitdagingen en ontwikkelingen mee.

Verder gaan we de samenwerking met andere partijen voortzetten en nog meer integraal en gebiedsgericht naar vraagstukken kijken. Ook zullen we in 2025 starten met het opstellen van de opvolger van het BWP, waarin we de resultaten van de tussenevaluatie meenemen. We zullen bij het opstellen van nieuwe doelen gebruik maken van de nog uit te voeren nulmeting van de toestand van het bodem- en watersysteem. Tevens zullen wij scherper zijn op de belangen en (wettelijke) rollen van de provincie en de (wettelijke) doelen zo 'SMART' mogelijk opstellen. Die afkorting staat voor 'specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden': SMART-doelen zijn concreet en haalbaar.

Het ontwerp van de opvolger van het BWP zal eind 2026/begin 2027 gereed moeten zijn om gelijktijdig met het Nationaal Waterprogramma ingezien te kunnen worden tijdens een inspraakperiode. Een detailplanning volgt bij het begin van het proces (eind 2025); dan zal ook een startnotitie voor het opstellen van een nieuw programma aan u worden aangeboden.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen